

A Fővárosi Ítéltábla dr. ... ügyvéd (...) által képviselt ... (...) felperesnek a ... Ügyvédi Iroda (... , ügyintéző: dr. ügyvéd) által képviselt ... Zártkörűen Működő Részvénytársaság (...) I. rendű, a személyesen eljáró ... (...) II. rendű, a ... Ügyvédi Iroda (... , ügyintéző: dr. ügyvéd) által képviselt ... (...) III. rendű alperesek ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék napján meghozott számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 22., 24. és 26., a III. rendű alperes részéről 23. és 25. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 48.000 (Negyvennyolcezer) forint, valamint 45.000 (Negyvenötezer) forint + áfa első és másodfokú együttes, valamint a III. rendű alperesnek 48.000 (Negyvennyolcezer) forint, valamint 45.000 (Negyvenötezer) forint + áfa első és másodfokú együttes perkoltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a felperes és a II. rendű alperes mint adósok, valamint az ... Bank Zrt. mint hitelező között 2008. február 16. napján létrejött és dr. ... közjegyző által számon közjegyzői okiratba foglalt ... számú és a ... számú önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződések I.4.10. pontjainak azon rendelkezései, mely szerint „A kölcsön és járulékai mindenkor összegének megállapítása, illetve a kölcsön folyósításának időpontja és a szerződés alapján fennálló tartozás mindenkor összegének igazolása szempontjából a Bank üzleti könyvei és nyilvántartásai az irányadóak, az azokban foglaltakat kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni. Ennek megfelelően a szerződő felek a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás mértékének megállapítása tekintetében alávetik magukat a hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának, azt magukra nézve kötelezőnek fogadják el.” érvénytelen; az I., II. és III. rendű alpereseket a fentiek túréra kötelezte, továbbá kötelezte az I. és a III. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperes részére 132.000 forint perkoltséget.

Határozata indokolásában rögzítette, a perben nem volt vitás, hogy a keresettel érintett szerződések a 2014. évi XL. törvény (DH2. tv.) hatálya alá tartozó fogyasztói szerződések, a vitatott rendelkezések pedig általános szerződési feltételnek minősültek, melyek esetében fogalmilag kizárt jogkövetkezmény levonása iránti kérelem előterjesztése.

Annak következtében, hogy a támadott rendelkezések szerint a felek az adós banknál vezetett számlái, nyilvántartásai, könyvei alapján készült kimutatást fogadják el mint bizonyítékot, egyoldalúan, ellentételezés nélkül feljogosították a hitelezőt a szerződés alapján fennálló tartozás összegének a kiszámítására, azaz az adós teljesítése szerződésszerűségének megállapítására, kizárva abból az egyeztetési folyamatból, amelynek célja vita esetén a szerződésszerű teljesítés megállapítása, ezért a rendelkezések a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján tisztességtelenek.

Figyelemmel arra, hogy a bank a saját könyvei alapján megállapított felperesi tartozás esetén felmondhat a szerződések 7.1. pontja alapján, felmondás esetén pedig a II.A.8. pont értelmében azonnali kielégítést kereshet a zálogtárgyból anélkül, hogy a felperes érdemben vitathatná a tartozás összegét a zálogból való kielégítést megelőzően, ez megbontja a szerződéses egyensúlyt a felperes hátrányára. Elismert tartozást követően elrendelt végrehajtási eljárásban a felperes csak végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben vitathatja a tartozását, az 1952. évi III. törvény (rPp.) 369. §-a alapján öt terheli annak bizonyítása, hogy a követelés érvényesen nem jött létre vagy megszűnt, ennek folytán a szerződéses rendelkezéssel a bizonyítási terhet számára hátrányosan megfordították. Amennyiben a hitelező indítana pert az adóssal szemben, a rPp. 164. §-a alapján neki kellene bizonyítania a követelése összegét, esetlegesen szakértő bevonásával, a vitatott szerződési rendelkezésekbe foglalt elismerés folytán viszont az adósnak kell azt bizonyítania, hogy nem a hitelező által meghatározott összegben áll fenn a tartozása. Mindezt a fogyasztói kölcsönszerződésekbe foglalt azon kikötés, amely szerint az adós a szerződéskötéskor előre elismerte, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása a kölcsönadó saját üzleti könyvei, illetve nyilvántartása alapján megállapítható összeggel azonos, tisztességtelen, így semmis feltétel.

Az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak a Rendelet 1. § (1) bekezdése a) és i) pontjaira történő felperesi hivatkozást, kifejtette, az adósoknak lehetőségük van jogorvoslattal élni, illetve a támadott rendelkezések nem jogosítják a bankot egyoldalúan arra, hogy a szerződés feltételeit értelmezze. Figyelemmel arra, hogy a tisztességtelennek minősített, semmis feltételek nélkül is teljesíthető a szerződés, ezért nem volt akadálya részleges érvénytelenség megállapításának azzal, hogy az érvénytelen rész nélküli tartalommal marad fenn a jogviszony a felek között. A 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a) pontjára hivatkozással kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a perben rendelkezésre álló adatok alapján nem észlelt olyan okot, körülményt, amely alapján a szerződés semmissége megállapítható lenne.

Nem osztotta az elsőfokú bíróság a felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét, a rPp. 152. § (1) és (2) bekezdései, valamint a rPp. 155/A. § (1) és (2) bekezdései felhívásával kifejtette, a jelen jogvita jogkérdés, mely a hatályos jogszabályok alapján eldönthető, az Európai Unió Bírósága (EUB) előtt a Fővárosi Ítéltábla által a számú eljárásban kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásra tekintettel azonban a per felfüggesztésének lehet helye.

Az ítélet ellen az I. és a III. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést, annak a megváltoztatását, a kereset elutasítását kérték.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság contra legem jogértelmezés alapján vonta le azon jogi következtetést, hogy a vitatott szerződési pontok a Rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütköznek. Ezen jogszabályhely alapján ugyanis az olyan tartalmú kikötés minősülhet tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő felet, azaz a perbeli esetben az alperesi pénzintézetet jogosítja saját teljesítése szerződésszerűségének a megítélésére. A felperes által sérelmezett kikötések viszont a fogyasztó bankkal szemben fennálló tartozásának a nyilvántartására

vonatkoznak, nem hozhatóak összefüggésbe a bank szerződésszerű teljesítésével.

Az EUB C-415/11. számú, ún. „Aziz” ítéletében foglalt szempontrendszer alkalmazásával téves a Rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközés megállapítása is. A hitelező a kölcsönszerződés I.4.10. pontja hiányában az irányadó jogszabályi rendelkezések – az 1996. CXII. törvény (rHpt.) 206. §-a, a 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 275. §-a, a 2009. évi CLXII. törvény (Fnyht.) 17. §-a és a DH2. tv. 13. §-a – alapján is köteles lett volna üzleti könyveket és nyilvántartásokat vezetni a fogyasztó kölcsönszerződés szerinti tartozásairól; a kölcsönszerződéssel kapcsolatosan elszámolásokat (kivonatot) készíteni és azokat a fogyasztó rendelkezésére bocsátani, valamint a fogyasztónak törvényben biztosított joga a bank által küldött elszámolásokat és kimutatásokat vitatni, e jogának határidőben történő gyakorlása elmulasztása esetén pedig a kimutatást mindkét fél által elfogadottnak kell tekinteni.

Mindebből következően a kölcsönszerződések I.4.10. pontja nem tér el a fenti jogszabályi rendelkezésektől, nem értelmezhetők kiterjesztően akként, hogy a fogyasztó vitatással kapcsolatos törvényi jogáról való lemondást tartalmaznának, egyébként a fogyasztó terhére történő eltérés nem is lenne alkalmas a kógens jogszabályi rendelkezések felülírására, azaz a fogyasztó oldalán hátrány előidézésére. Ezen túlmenően az irányadó bírói gyakorlat szerint a lemondó nyilatkozatnak egyértelműnek és határozottnak kell lennie, továbbá teljesülnie kell az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 205/B. § (2) bekezdésében meghatározott feltételeknek.

Álláspontjuk szerint a vitatott tartalmú kikötést a fogyasztó egyedi megtárgyalás esetén is elfogadta volna, ugyanis arra szolgált, hogy számára megfelelő feltételekkel lehessen hitelezni, a magyar pénzpiacra a perbelihez hasonló kikötések – sőt annál jóval szigorúbbak – általánosak. Tekintve, hogy a vitatott rendelkezések nem tartalmazzák a fogyasztó jogait korlátozó vagy kizáró banki jogosultságot, ésszerűen eljáró átlagos fogyasztó is elfogadta volna az alkalmazásukat.

Véleményük szerint a kikötések nem eredményeznek a fogyasztó hátrányára eső és orvosolhatatlan hátrányt, ugyanis nem tartalmazzák olyan rendelkezést, amely a rPtk. anyagi jogi szabályait, illetve az 1994. évi LIII. (Vht.) kógens bizonyítási szabályait felülírná, vagy az ezen eljárásokban folytatott bizonyítást, igényérvényesítést megnehezítené.

Utaltak arra is, hogy a felperes hipotetikus módon, számára kedvezőtlen jelentést tulajdonít a keresettel vitatott szerződési rendelkezéseknek, olyan tartalmat, amelyet a bank soha nem állított, így a felek között nincs tényleges értelmezési vita; a kölcsönszerződések I.4.10. pontja csupán megismétli és kifejti a rHpt. 206. § (2) bekezdése, illetve a Hpt. 275. § (2) bekezdése törvényi rendelkezését. Emiatt bizonyításra vonatkozó szabálynak, jogról való lemondásnak nem lehet értékelni a rPtk. 207. § (1) bekezdése alapján, továbbá a rPtk. 207. § (2) bekezdése kötelezővé teszi bármely hasonló kikötés fogyasztó számára kedvezőbb értelmezését.

A támadott I.4.10. pont semmilyen összefüggésben nincs a kölcsönszerződések közvetlen végrehajthatóságával, illetve a tartozásösszegekre vonatkozó bizonyítási teherrel, a per lefolytatása nélküli közvetlen és azonnali végrehajtási jog a közjegyzői okiratnak a Vht. 23/C. § (1) bekezdésében foglalt feltételeit tartalmazó pontjaiból (I.1.1., I.3.6., I.3.7., I.4.1. és I.7.2.), valamint a követelést lejárttá tevő, felmondást tartalmazó közjegyzői ténytanúsítványból következik.

A Vht. 23/C. §-a szerinti végrehajtási záradékolást nem előzi meg per vagy kontradiktórius eljárás, amelyben a felek bármelyikének bizonyítania kellene, a kölcsönszerződés érdemi vizsgálata nem része a végrehajtási záradékolásra irányuló Vht. eljárásnak, abban az adós egyáltalán nem vesz részt, fogalmilag kizárt tehát, hogy a jogait a bizonyítási teher tekintetében a végrehajtási eljárás elrendelésének fázisában a kölcsönszerződések I.4.10. pontja érintse.

A Vht. jogorvoslati rendszere viszont a végrehajtási eljárás további szakaszaiban egyenlő feltételekkel és hatékonyan biztosítja a felperes számára azon jogot, hogy vitassa a végrehajtást kérő követelésének az összegét, vagy magát a követelést. A Vht. 41. § (1) bekezdése alapján valószínűsítheti, hogy a végrehajtandó követelés alaptalan, vagy más összegben áll fenn; amennyiben a végrehajtást kérő ezt az állítását nem fogadja el, a Vht. 41. § (5) bekezdése alapján

végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránt pert indíthat, melyben a rPp. 164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási szabályok irányadóak. Ezen kógens törvényi szabályokat a kölcsönszerződések I.4.10. pontja semmilyen módon nem korlátozza és nem érinti, ugyanezen jogértelmezést tükrözi a Kúria Pfv.I.21.783/2016/5. számú ítélete.

A fentieken túlmenően az elsőfokú ítélet nem tartalmazza annak indokát, hogy a vitatott kikötések miért minősültek egészében tisztességtelennek, a felperesi érvelés helytállósága esetén is legfeljebb a „magukra nézve kötelezőnek fogadják el” fordulat tisztességtelensége lenne megállapítható.

Fellebbezésük indokolásának további alátámasztására kérték figyelembe venni az 1/2018. gazdasági elvi határozatot, valamint a ... Ítéltábla ... számú jogerős ítéletét.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint, mivel a vitatott tartalmú szerződési feltétel alapozza meg a végrehajtás elrendelésének a lehetőségét, ezáltal megteremti a fogyasztó és a hitelező közötti egyensúlytalanságot, a fogyasztó a végrehajtási záradék kibocsátásával kedvezőtlenebb helyzetbe kerül annál, mintha a banknak a követelését bírósági úton kellene érvényesítenie, mert ezen perben őt terhelne a bizonyítási kötelezettség. A támadott szerződési feltételből egyértelmű annak nyelvtani jelentése szerint, hogy az adós elleni, a bírósági eljárás mellőzésével történő közvetlen végrehajtás lehetőségét kívánja megteremteni. Amennyiben a banknak az igényét az adóssal szemben perben kellene érvényesítenie, a bíróságnak az EUB következetes gyakorlata szerint hivatalból kellene az eljárás bármely szakaszában észlelnie a követelés alapjául szolgáló szerződéses feltétel tisztességtelen jellegét. A 93/13/EGK irányelv viszont nem vonatkozik a közjegyzői eljárásra, a záradékolás alaki és tartalmi feltételeinek vizsgálata nem terjed ki a szerződési feltételek tisztességtelenségének a tisztázására. Ezen helyzetet a fogyasztó csak végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti per indításával tudja elhárítani, de csak akkor, ha a végrehajtás felfüggesztésére kerül sor. A végrehajtási perben a tartozás összegét is a fogyasztónak kell igazolnia, illetve a szerződési feltételek tisztességtelenségére is hivatkoznia kell a hivatalbóliság hiányában.

A Vht. 23/C. §-ához fűzött kommentár szerint a teljesítési határidő leteltével a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerés más hatósági eljárás közbeiktatása nélkül végrehajtás útján közvetlenül kikényszeríthetővé válik, elismert tartozás nélkül tehát a közvetlen végrehajtás nem lehetséges. A felperes véleménye szerint a bank a kölcsönszerződések I.4.10. pontjával a rPtk. 242. § (1) bekezdése szerinti joghatást kívánta elérni, a tisztességtelenség megállapításához pedig nem kell a hatás tényleges kiváltása, elég annak az elvi lehetősége is. Az Alkotmánybíróság 46/1991. (IX. 10.) AB határozata szerint ellentétes és alapvető jogot sért, ha valakivel szemben kellő alap nélkül alkalmaznak hatósági kényszert; az Alaptörvény 28. cikkével ellentétes az az értelmezés, mely szerint kielégíti a Vht. 23/C. § (2) bekezdésében írtakat önmagában az, ha a hitelező a kölcsönszerződést közjegyzői okiratba foglaltan mondja fel, és ilyen okirat igazolja azt is, hogy a felmondás az adóshoz megérkezett.

Álláspontja szerint a fellebbezési érvelés azért sem helytálló, mert a Hpt. 206. § (1) bekezdése a banki nyilvántartás ellenőrizhetőségét teszi lehetővé, ugyanakkor nem teszi megkérdőjelezhetetlenné a nyilvántartás helyességét, a Hpt. 206. § (2) bekezdése szerinti kifogásolási jog pedig formai, mert a követelés közvetlen érvényesíthetőségét nem érinti, amennyiben a pénzügyi intézménynek szerződésben biztosított joga az, hogy a ténytanúsítvány kiállítása az egyoldalú nyilatkozatán alapuljon.

Utalt a felperes arra is, hogy a támadott szerződési feltétel nem csak végrehajtási eljárás alapjául szolgálhat, mert a szövegezése szerint bármely elszámolási vita esetén alávették magukat a hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának.

Figyelemmel arra, hogy a vitatott feltétel azt leplezi, hogy a bank kizárólag előnyökhöz jut, míg a fogyasztó hátrányos helyzetbe kerül, a rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti érvénytelensége is megállapítható, mert nem világos, nem egyértelmű.

Helyes a Rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközés megállapítása, mert a rendelkezés alkalmas arra, hogy a bank minden vitarendezési módtól elzárkózva végrehajtási eljárást kezdeményezve kijelenthesse, hogy a fogyasztó teljesítése nem szerződésszerű.

Kérte a tárgyalás felfüggesztését az EUB előtti számú eljárásra tekintettel.

A jogvita jogorvoslati eldöntésére kiható előkérdés hiányában a tárgyalás felfüggesztését a felperes az EUB előtt számú eljárásra tekintettel alaptalanul kérte, a Fővárosi Ítéltábla a jogorvoslati eljárás rPp. 152. § (1) bekezdése szerinti felfüggesztésére alapot adó körülmény hiányában az ügy érdemében döntött.

Az I. és a III. rendű alperesek fellebbezése megalapozott.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a tényállást a jogvita elbírálásához kellően feltárta, azonban abból tévesen vont le azt a jogi következtetést, hogy a perbeli kölcsönszerződések keresettel vitatott – a szövegezését tekintve teljesen azonos – I.4.10. pontja tisztességtelenség miatti érvénytelensége megállapításának és erre tekintettel az alperesek tülésre kötelezésének van helye a Rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai alapján.

A rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenségre alapított semmisségi kereset elbírálása során elsődlegesen az tisztázandó, hogy a vitatott általános szerződési feltétel, illetve fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tisztességtelenségének a megállapítása jogszabályi korlátba ütközik-e, a perbeli kölcsönszerződések megkötésekor hatályos rPtk. 209. § (5) bekezdése értelmében ugyanis nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

A Fővárosi Ítéltábla elsőfokú bírósággal érdemben egyező álláspontja szerint a perbeli kölcsönszerződések I.4.10. pontja tisztességtelensége vizsgálatának a rPtk. 209. § (5) bekezdése szerinti kizártsága a felperes által is elismert banki adatkezelési és tájékoztatási kötelezettségből nem következik. A vitatott pontok ugyanis nem csupán a fenti jogszabályi kötelezettségek rögzítésére korlátozódtak, azokban kitértek a banki adatok helytállóságának a fogyasztó általi előre elfogadására, a hitelező saját üzleti könyvei szerint fennálló mindenkor tartozás előre elismerésére, ez viszont nem minősül olyan szerződési tartalomnak, amely kógens jogszabályi rendelkezéssel azonos lenne, vagy amelyik – diszpozitív szabályként – a felek eltérő megállapodása hiányában is a szerződés részévé válna, mindezzel tekintettel nem tévedett az elsőfokú bíróság amikor a keresetet érdemben vizsgálta.

A rPtk. 209. § (3) bekezdése értelmében külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

Azokat a szerződési feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek („feketelista”), továbbá amelyeket az ellenkező bizonyításáig kell tisztességtelennek tekinteni („szürkelista”), a perbeli kölcsönszerződések megkötésekor hatályban volt Rendelet 1. § (1) bekezdése, illetve 2. §-a tartalmazta.

Amennyiben a semmisségi kereset alapján vizsgálendő feltétel a fenti két lista bármelyik tényállását kimeríti, akkor a jogszabály erejénél fogva (ex lege) tisztességtelenség áll fenn, az érvénytelenség tehát mérlegelést nem igényelve megállapítandó; ha az állított tényállás kívül esik a Rendeletben tisztességtelennek minősített szerződési feltételek esetkörén, a bíróságnak a rPtk. 209. § (2) bekezdése alapján vizsgálva, illetve a fellebbezésben helytállóan felhívott, az EUB által a C-415/11. számú, ún. „Aziz” ítéletében kidolgozott tisztességtelenségi teszt elvégzésével kell megállapítania,

hogyan a konkrét esetben a kikötés alkalmas-e a felek szerződésből eredő jogai közötti egyensúly fogyasztó hátrányára történő indokolatlan megbontására.

A felperes a keresetében a „feketelistába” tartozó, a Rendelet 1. § (1) bekezdés a), b), i) és j) pontjaiban nevesített okok fennállását állította, az elsőfokú bíróság a b) és a j) pontok szerinti esetkör megvalósulására vont le – az alább kifejtettek szerint téves – következtetést, az a) és i) pontokban foglaltak teljesülésére hivatkozást nem osztotta, utóbbi álláspontját a Fővárosi Ítélet tábla az ítélet indokolása elleni fellebbezés hiányában nem bírálta felül.

A Rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja szerint az olyan tartalmú kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő fél részére a saját teljesítése szerződésszerűségének a megítélésére kizárólagos jogosultságot biztosít. Tekintettel arra, hogy a kölcsönszerződések I.4.10. pontjának a szövegezése a rPtk. 207.§ (1) bekezdése alkalmazásával értékelve nem tartalmaz olyan jelentéssel bíró kifejezett rendelkezést, amely a bankot jogosítaná a saját teljesítése megítélésére, teljes egészében osztotta a Fővárosi Ítélet tábla azt a fellebbezési érvelést, hogy a részleges érvénytelenség megállapításának a Rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján, ezen esetkörbe tartozó szerződéses rendelkezés hiányában nem volt helye, az elsőfokú bíróság e körbeni döntése az alkalmazott jogszabály téves értelmezésén alapult.

Helytelenül értékelte az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződések I.4.10. pontját akként, hogy a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

A bizonyítási teher fogalmilag annak a meghatározása, hogy a per eldöntése szempontjából jelentős valamely tény bizonyítása melyik fél kötelezettsége és a bizonyítatlanság jogkövetkezményével melyik félnek kell számolnia. A bizonyítási teherre vonatkozó alapelvi, a rPp. 3. § (3) bekezdése és a rPp. 164. § (1) bekezdése szerinti általános szabályozás szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el, és ugyanezen fél tartozik viselni a bizonyítás sikertelenségének a következményeit is.

Ebből következően a perbeli kölcsönszerződésekben eredő valamely követelés érvényesítése iránt a jelen per felperese ellen indított perben a jogutód pénzintézetet terhelne annak bizonyítása, hogy a szerződés alapján milyen hitelösszeg folyósítására került sor, a felperesnek mekkora összegű tartozása keletkezett, abból mennyit fizetett vissza, és még milyen összeggel tartozik. Ezen tények bizonyítása körében a bank – adósi elismerés, illetve felhatalmazás hiányában is – okirati bizonyítékként felhasználhatja a nyilvántartásait, az üzleti könyveit, azokkal szemben viszont a tartalmuk egészbeni vagy részbeni vitatása mellett a felperes az eljárásjogi szabályok szerint ellenbizonyítással élhet, mely jogosultságát nem rontja le az, hogy a szerződésben úgy nyilatkozott, a bank könyveit, nyilvántartásait irányadónak és hitelesnek előre elfogadja. Ezen szerződéses nyilatkozat tehát a peres eljárásbeli jogaira semmilyen módon nem hat ki, egyik fél irányában sem eredményezi a bizonyítási teher módosulását.

Ezzel azonos jogi következtetés levonása indokolt a Vht. szabályai alapján is. A perbeli kölcsönszerződések megkötésének idején hatályos Vht. 21. § (1) bekezdése [jelenleg 23/C. § (1) bekezdése] értelmében végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és az ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Amennyiben a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a Vht. 21. § (2) bekezdése [jelenleg 23/C. § (2) bekezdése] szerint az is szükséges, hogy a feltétel vagy az időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. A közokiratba foglalt kölcsönszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére

pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt ugyancsak közokiratba foglalt jognyilatkozattal a szerződést felmondta. A szerződésszegés tényleges bekövetkezte és az emiatt közölt felmondás jogszerűsége a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e körben elégséges a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata. Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján a közjegyző az 1991. évi XLI. törvény 111. § (1) bekezdése alapján jogi jelentőségű tényeket tartalmazó ténytanúsító okiratban rögzítheti, ennek megfelelő okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is igényelheti a közjegyzőtől, ha az adóssal kötött szerződésben erről külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a hitelek és ténytanúsítvány kiállításának az alapjául szolgálhatnak.

Amennyiben a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós valóban a rPp. 369. §-a szerinti végrehajtási perre kényszerül, ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői ténytanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben részletezett szabályokból és nem a kölcsönszerződések I.4.10. pontjában foglaltakból következik, továbbá a jelen per tárgyát képező szerződéses kikötések a közjegyzői ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezést nem is tartalmazzák.

Mindezért a kölcsönszerződések vitatott pontja nem biztosít többlet jogosultságot a bank részére és nem ró többlet kötelezettséget a felperesre, mint amelyek az irányadó jogszabályok alapján egyébként megilletnék, illetőleg terhelnék.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltaktól eltérően a vitatott kikötés a rPtk. 242. § (1) bekezdése szerinti tartozáselismerésnek, vagy annak megfelelő joghatással bíró nyilatkozatnak sem minősülhet. A rPtk. 242. § (1) és (2) bekezdése alkalmazásához fűződő egységes bírói gyakorlat szerint a fél nyilatkozatához a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történt meg (EBH2000. 309.), ezen elvárásnak pedig csak az olyan nyilatkozat felel meg, amely már fennálló, összességében meghatározott követelésre vonatkozott.

Tekintettel arra, hogy a kölcsönszerződések I.4.10. pontjában foglaltak a fent kifejtettek szerint nem könnyítik meg a banki igényérvényesítés lehetőségeit és a felperes jogi helyzetét érdemben nem érintve nem teszik hátrányosabbá a bizonyítási teher alakulása tekintetében az általános jogi szabályozással meghatározott jogi helyzetét, továbbá – a fellebbezési ellenkérelemben foglaltaktól eltérően – egyértelmű és világos kikötések, a tisztességtelenség megállapítására a rPtk. 209. § (1) és (2) bekezdései alapján sincs mód.

Mindezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – a megváltozott pernyertesség folytán az elsőfokú perköltség viselésére is kiterjedően – a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A fellebbezés eredményre vezetett, ezért a Fővárosi Ítéltábla a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes felperest az I. és III. rendű alperesek első- és másodfokú együttes perköltsége megfizetésére, mely a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései alapján – a kifejtett ügyvédi tevékenységhez igazodóan – mérlegeléssel meghatározott, fejenként 45.000 forint + áfa jogi képviseleti munkadíjból, valamint a lerótt 48.000 forint jogorvoslati illetékek összegéből áll.

Budapest, 2018. szeptember 18.

. Kurucz Zsuzsánna s. k.
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s. k.
előadó bíró

. Felker László s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

...
tisztviselő